

ρία Τομπάζη, ή Βασιλική Τσαμαδοῦ, ή Ἐλένη Σαζίνη, ή Εἰρήνη Μελιδώνη, ή Εὐανθία ή Ἡρακλειώτισσα καί ἄλλες. Ἡ ἐκκλησία δὲν εἶχε δυστυχῶς πραγματῶ ἀποτελέσματα. Ἡ παρόξυνα ἀξιοματιζοῦς καί μηχανικοῦς στοὺς Ὀθωμανοὺς χριστιανικῆ Εὐρώπῃ ἄφησε τὸν Ρεσίτ πασά νὰ τελειώσῃ ἐντελῶς τὸ καταστροφικὸ τὸν ἔργον. Γοήγορα ἤρθε ἡ μοιραία ἡμέρα καὶ τότε οἱ πολιορκουμένοι ἀφ' οὗ ἐπέσθησαν ὅτι δὲν μποροῦν νὰ κρατηθοῦν περισσότερο, πρὶν λάβουν τὴν τελειωτικὴν τους ἀπόφασι. ἠθέλησαν νὰ μάθουν καὶ τὴ γνώμη τοῦ ἐπισκόπου Ρωγῶν καὶ τὸν γυναικῶν. Τότε ἡ γυναῖκες ὅταν τὰς ἐρώτησαν ἂν προτιμοῦν τὸ θάνατον ἀπὸ τὴ δουλεία, τὴ βεβαία ἂν παρεδίδοντο, ἀπήντησαν ὅλες μὲ μιά φωνή :

—Τὸ θάνατον!

*Υστερα δὲ ἀπὸ αὐτὸ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸ δεσπότη νὰ τις μεταλάβῃ. Ἐξείνος τοὺς ἀπήντησε:

—Μετὰλημι ἔχετε τὸ αἵμα τῶν ἐχθρῶν. Κατὰ τὴν ἐξέδοον πῶς ἐπιπολοῦσθε ἡ μία ἀπὸ τις τρεῖς γάλλους, στὴν ὁποία ἦσαν ἡ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά, δὲν μπόρεσε νὰ προχωρήσῃ γρήγορα καὶ ἀναγκάσθηζε νὰ ξαναγαρῆται στὸ Μεσολόγγι. Ἀλλὰ στὴν ἠρωϊκὴ πόλι εἶχαν ὀφείσει καὶ οἱ Τούρκοι καὶ ἡ γυναῖκες μὲ τὰ παιδιά γιὰ τὰ μὴν πῶσον στὰ χεῖρα τῶν ἀγρίων νικητῶν ἐβαλαν φωτιά σ' ἓνα βαρέλι μὲ πορτίδια καὶ ἐτινάχθησαν μὲ τὸν ἐπίσκοπον στὸν ἀέρα.

Τὴν πρωτοφανῆ αὐτὴ ἐποποιία πῶς ἐσυγκίνησε τότε ὅλες τις εὐαίσθητες καρδιῆς τῆς Εὐρώπῃς, εἶχε ὡς θέμα στὴν τραγωδία τῆς «Νιζηράτος» ἡ λογιὰ ἐξείνου τοῦ καιροῦ καὶ ὠραία Εὐανθία. Ὑπόκει μίᾳ ἐπιστολῇ τῆς ἀπὸ τὴν ὁποία φαίνεται πόσον βαθειὰ ἠσθάνθη ἐξείνου τὸ γεγονός.

*Ἐνθιμίαια, γράφει, πόσον κατέληξε τὰς νηχὰς ἡμῶν ἡ πύθαις τοῦ Μεσολογγίου, πόσον δὲ βαθύς ἐκλήρωσε τὰς καρδιάς. Ἀδύνατον μὲν ἦτο ν' ἀπομακρῶντο τῆς μνήμης τὴν οὐρανόθεν ἰσχυρὰ τῆς Τὰ ἠρωϊκά ἐκείνη γάματα μαχόμενα τόσας ἡμέρας κατὰ τοῦ θανάτου καὶ ἐμνησθῆναι πάλιν ὡς ἐκ θανάτου, ἵνα τρομάξωσι ἐν μέσῳ τοῦ νεκροῦ ὁσόντος τὰς βαρβαρικὰς γάλλους, οἱ τελευταῖοι ἀποχωρητικοὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν, οἱ γυνοὶ τῶν μητέρων, οἱ λυμοὶ τῶν τέκνων καὶ πάντες οἱ ἀνθρώποι ἐκείνου, οἵτινες ἀπεράσισαν ν' ἀποθάνωσι μετὰ τῶν γερότων καὶ τραυματιῶν, ἐξεκονήζοντο ζωηρῶς εἰς τὴν φαντασίαν μου. Ἄν ἠδύναμην ν' ἀναγομίσσω τὴν καρδίᾳ μου, ἀπὸ τοῦ καταλιεθέντος αὐτῆν βάρους, ἂν μὴ ἐπιχειροῦν νὰ γράψω ὅσα ἐνόηζον, ὅτι εἶ ἡγοροὶ καὶ ἐβλεπον.

Ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ἠρωϊκῶν αὐτῶν γυναικῶν προσηλθῶν ἡ διάσημη Μπουρμπουλίνα, ἡ ὁποία ἀφ' οὗ ἔλασε τὸν ἄντρα τῆς καὶ τὸν μεγαλύτερον γιὸν τῆς στὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, ἀγόρασε καὶ ἐξώπλισε τρία πλοία μὲ τὰ ὁποία ἀποφασίσε νὰ ἐκδικηθῇ μαζομένη κατὰ θάλασσαν, καὶ ἡ Μαντιῶ Μανρογένους, τῆς ὁποίας ἡ προσωπικὴ ἀνδρεία ἔλασε κατὰ τῆς σ' ὅλον τὸν κόσμον, ὅπου ἐγνώσθησαν τὰ ἠρωϊκά τῆς κατορθώματα. Ἡ Μαντιῶ, πολὺ νέα καὶ ὠραία καὶ πλουσία, ὅταν ὁ πατέρα τῆς Στέφανος Μανρογένης τῆς Μολδοβλαχίας, ἐσφάγη κατὰ διαταγὴν τοῦ σουλτάνου, δὲν κατέφυγε στὴν Ἰταλία ὅπως ἄλλες ἀπὸ τις πλούσιες ἑλληνίδες, ἀλλὰ ἔλαβε μέρος προσωπικῶς στὸν ἀγῶνα. Σὲ μίᾳ ἀπόπειρα τῶν Τούρκων ν' ἀποβιβαθοῦν στὴ Μύζογον κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπαναστάσεως ἐπέθη ἐπὶ κεφαλῆς ὀπλισμένων Μυζοκίων καὶ ὤμοσε κατὰ τὸν ἀποβιβασμόν. Ὁ Τούρκος ἀρχηγὸς ἐσφάγη ἀπὸ αὐτὴν ἡμιθανὴ καὶ τὸ ἐξώπλισεν μισροστὰ στὰ πόδια τῆς καὶ οἱ ἄλλοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιβιβαθοῦν στὰ πλοία.

Ἀργότερα ἡ ἀθλή τοῦ Ὀθωνος εἶδε πολλὰ ἀπὸ τις γυναῖκες αὐτῆς καὶ τὰ ὠραία χριστιανὰ τὸν νὰ περιστοιχίζον τὴ βασίλισσα Ἀμαλία.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ

Ἐυπνῶ καὶ μούπαν, ἔφρυγεν ἡ κόρη πὺ ἀγαποῦσα
καὶ κτερόζινω σὺ γιγλῶ,
τῇ θάλασσᾳ παρακλιθῶ,
τὴν πιχροκυματοῦσα.

— Ἐγὼ τὰ πρωτοδέχηκα τ' ἀφράτ' τῆς τὰ κάλλη,
μοῦπ' ἕνα κῦμα, καὶ γι' αὐτὸ
μὲ πόθο καὶ μὲ γογγυτὸ
φιλῶ τὸ περιγιάλι.

—Τὰ μάτια τῆς, ἐρώτησα, μὴν ἦταν δακρυσιμένα ;
Ἐν ἄλλο κῦμα μοῦ μιλεῖ ;
—Σὺν τὸ χαροῦμενο πούλι
ἐπήγγαινε στὰ ξένω.

Τὸ τρίτο κῦμα ἐρώτησα : Ἐμὲ γιὰτὶ ν' ἀφήσῃ
νὰ κλαίγω καὶ νὰ λαχταρῶ ;
Περνάει τὸ κῦμα τὸ σκληρὸ
χωρὶς νὰ μοῦ μιλήσῃ.

Κνωία τῆς νῆσον Τύρον μετὰ τῆς ἰσηγορίας τῆς (1804).

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΠΑΘΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΖΗΛΙΑΡΗΔΩΝ

Ἐ τρωμερὸς θάνατος τῆς Λαΐδος. Ἡ ζήλεια ἐνὸς ἰσπανοῦ.
«Μὲ ἀπάτησε μὲ... τὸν ἄνδρα τῆς !...» Καὶ ἕνας πὺ ἐξήλευε
τὸ... νερὸ !

Τὸ τρωμερότερον ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, εἶε ἀσφαλῶς ἡ ζήλεια.

Ἡ Ἱστορία ἀναφέρει ἓνα κορὸ τραγωδίας πὺ εἶχαν ὡς ἀφορμὴ τὴ ζηλοτυπία.

Ἐ Ἀθήναιοι, π. χ. περὶ ῥέφει ὡς ἐξῆς τὸ οἰκτρὸν τέλος τῆς περιφθιμον ἑταίρας Λαίδος : Ὅταν τὴν ἐρωτεύθηκε ὁ Πανσκωνίας, τόσο πῶλ ἐξηγήρῃ ἡ ζηλοτυπία τῶν ἄλλων γυναικῶν, ὡστε ἐπήρσαν καὶ τὴν βρήκαν μὲς στὸ ἱερόν τῆς Ἀφροδίτης, ἐκεῖ δὲ τὴν ἐσκόπεσαν χτυπῶντας τὴν μὲ τὰ ξύλινα παπούτσια τοὺς !...

Οἱ χροιογράφοι τοῦ μεσαῖου ἀποδιδόμονται τὸ ἐξῆς καταπληκτικὸ γεγονός, τὸ ὁποῖον πιστοποιοῦν ὡς πραγματικὸ :

Ἐνας ἰσπανὸς εἶδε κάποτε στὸν ὕπνον του ὅτι ἡ γυναῖκα του τὸν ἀπατοῦσε. Ἐποίησε δὲ τὴν ὄργη μὲτα στὸν ὕπνον του ἀπ' τὸνεῖρον τοῦ αὐτοῦ ὡστε ζῦφνησε ἀμέσως. Ἡ γυναῖκα τὸν κομμάταν διπλα τὸν, χωρὶς, φυσικὰ νὰ ὑποπτεύεται τὸ παραμυρῶ. Ὁ ἰσπανὸς τότε, μόλις τὴν ἀντίκρυσε, ἐνοιωσε τέτοια ζήλεια μὲτα του, ὡστε χωρὶς νὰ προφθῆσῃ νὰ ἐλθῇ στὰ λομικά του, ἔπεσε πάνω τῆς καὶ τὴν ἐπύξε !...

Ἰδοῦ τώρα καὶ μίᾳ ἄλλῃ περίπτωσι ζήλειας τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ὁ Σαμφὸρ :

Ἐνας φίλος του, παθολογικὰ ζηλιάρης, ἦταν ἐρωτευμένος μὲ μίᾳ κυρί τῆς ἀριστοκρατίας, τὴν δούκισσα ντ' Ὀλον, πὺ φημιζόταν στὴν ἐποχὴ τῆς γιὰ τὴ μεγάλη τῆς ὠμο, φιά. Μίᾳ μίρα ὁ Σαμφὸρ εἶδ χύθηκε τὴν ἐπίσκεψη τοῦ φίλου του αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος φαίνονταν ἐξαιρετικὰ ταρμαγνῶ.

— Τι σοῦ συνέβη ; τὸν ἐρώτησε ὁ Σαμφὸρ.

— Τελείωσε, φίλε μου... τοῦ ἀπήντησε ὁ ζηλιάρης. Τὸ ἀπεφουισα π.α., θὰ διακόψω κάθε σχέση μὲ τὴν δούκισσα ντ'.

— Καὶ γιὰτὶ ; Τὸ σοῦκανε ;

— Τὴν εἶδα, φίλε μου, νὰ χαρεντίζεταί μὲ τὸν ἄνδρα τῆς...

— Ἐ, καὶ τὶ σημασία ἔχει αὐτὸ ;

— Εἶσαι μὲ τὰ καλά σου ! Τὴν πίνω ἐπ' αὐτοφόρῳ νὰ μὲ... ἀπάτα μὲ τὸν ἄντρα τῆς, καὶ μ' ἐρωτᾷς τὶ σημασία ἔχει αὐτὸ !...

Κάποιος γερμανὸς, διηγείται ὁ ἀββᾶ Μπουρντελὸν στὰ «Περίεργα» του, ἐξήλευε... τὸ νερὸ μὲ τὸ ὁποῖον πλενοῦταν ἡ φίλη του ! Κάποιοι ἄλλοι, περὶ πίσω, δὲν ἀνεχότανε νὰ ὑπάρχουν μὲς στὸ δωμάτιο τῆς φίλης του πίνακες ζωγραφικῆς περιέχοντες... ἀνδρικά προσωπα ! Ὁ Πλοῦτος ἀναφέρει ἕναν ἄλλον ζηλιάρη πὺ ἀπατοῦσε ἀπὸ τὴν φίλην του νὰ μὴ ἐπικαλεσθῆ, στὶς προσευχῆς τῆς,.... ἀρσενικοῦς Θεοῦ ἀλλὰ μόνον... Θεῆς !

Στὸ αἶσθημα τῆς ζηλοτυπίας ὀφείλεται τὸ ἔθιμον πὺ εἶχαν καθιερώσει οἱ χριστιανοὶ τῆς Συρίας, τοῦ νὰ ἐξομολογοῦνται, δηλαδῆ, οἱ γυναῖκες μόνον μετὰξὺ τους.

Γιὰ τὸν ἴδιον λόγον, τὸ ἴδιο αὐτὸ ἔθιμον ἐπικρατοῦσε καὶ πῶλ παλαιότερα στὸ Περσὺ—πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως του ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους !

*

Ὅταν φίλημα προτεινῇ ἡ πορφόρα τῶν χειλέων, καὶ ἐξογοζοῦμενα τὰ στήθη ἐσομένης ἀγαπῆς, προκαλοῦσι περιπτώσεις, ὄνειρον δὲν εἶνε πλέον Ἐματιότης ! δὲν θὰ εἶπα καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής.

Δ. Παπαρηγόπουλος

Ἐλεῖ πὺ ἐξῆσε κανείς, ἐκεῖ καὶ ν' ἀποθάνῃ !

Α. Παράσχος

